

הצעת פתרון- בחינת הבגרות בעברית

הצעת הפתרון נכתבה על-ידי אפרת לבנט

מורה לעברית בבתי הספר של **קידום**

(ייתכנו פתרונות נוספים שאינם רשומים בהצעה זו)

פרק ראשון – הבנה והבעה

1. א. לפי טענתו של חביב התזונה של האדם המודרני פוגעת הן בבריאות האדם והן בסביבה. פגיעה בבריאות האדם – צריכת היתר של שומנים, סוכרים וכימיקלים נקשרת לעלייה בשכיחות של השמנה, מחלות לב ואף סרטן.
פגיעה בסביבה – האדם משתלט בצעדי ענק על כדור הארץ, וזורע בו זרעי פורענות אקולוגית, כגון ההתחממות הגלובלית, המדבור, הריסת בתי גידול והכחדתם של מינים.
ב. המלצתו של חביב לשם צמצום הפגיעה היא לעורר את הציבור להיאבק בהשתלטות של תעשיית המזון על "הצלחת הציבורית" ולהכיר בהשפעות שיש לבחירה התזונתית היום-יומית על הבריאות והסביבה, בעיקר דרך חינוך לתזונה בת קיימה.
2. א. נקודת המבט של הרצוג היא כי הבריאות אינה רק גופנית, אלא גם נפשית. אוכל שאינו בהכרח בריא לגוף הוא בריא מאוד לנפש, בייחוד לאור מיעוט ההנאות המזומנות בחיי היום-יום המודרניים.
ב. המלצתו של הרצוג בנושא האכילה היא לוותר מידי פעם על הדיכוי שבשעבוד לעול ה"תזונה" ועל האשמה המלווה אותה, כדי שנוכל להיות מאושרים יותר.
3. א. 3 – שימוש ברגשות אשם כדי להשפיע על התזונה
ב. 1. העלאת טענה נגדית
2. תגובתו היא הפרכת הטענה הנגדית – גם חסידי התזונה הבריאה יודו שהם מתגעגעים למזון לא בריא.
3. הכותב מעלה טענה נגדית ומפריך אותה כדי להחליש את טענת המתנגדים, ובכך לחזק את טענתו שלו.
4. א. "אכילה" – הנאה מהאוכל, ארוחה מלאה, עשירה וטעימה, שאחריה מגיעה השתרעות מאושרת "תזונה" – סיפוק צרכיו של הגוף, ותו לא

ב. אמצעי רטורי מהמאמר הראשון :

הגזמה – "האדם משתלט בצעדי ענק משולחי רסן על כדור הארץ וזורע בו זרעי פורענות אקולוגית".

שימוש בחלקים כוללים – הריבוי הטבעי והצורך להאכיל

או

עוד ועוד פיות רעבים

או

ההתחממות הגלובלית, המדבור, הריסת בתי גידול והכחדתם של מינים

מטאפורה – משתלט בצעדי ענק משולח רסן

או

זורע בו זרעי פורענות אקולוגית

אמצעי רטורי מהמאמר השני :

ריבוי פעלים ושמות פועל – לזנק, למהר, לעבוד, ללמוד, להרוויח, לדאוג

מטאפורה – נוגש בנו הרעיון

חזרה על מבנה תחבירי – את השעות המבוזבזות יש להשלים ; את הקלוריות המיותרות יש להפחית ;

על התענוגות יש לשלם ;

פרק שני – תחביר

שאלה 7

א. המשפט הראשון – משפט מחובר (מאוחה)

איבר א' (כולל) – תעשיות הבשר גורמות לפליטה של גזי חממה, לבזבוז מים, לזיהום מקורות המים

ולבירוא יערות לצורך מרעה

איבר ב' – היא נחשבת לתעשייה מזהמת.

המשפט השני – משפט פשוט

המשפט השלישי – משפט מורכב

גם אם אין עונג גדול יותר ממנה – פסוקית תיאור

המשפט הרביעי – משפט מורכב בעל פסוקית מורכבת

פסוקית לוואי מורכבת – המבטיחה מזון איכותי גם לדורות הבאים תוך פגיעה מזערית ביצורים חיים אחרים,

החולקים עמנו את מרחב המחיה.

פסוקית לוואי – החולקים עמנו את מרחב המחיה.

ב. יערות – לוואי

בתביעותיה – מושא

עונג – נושא

תזונה – נשוא

ג. משפט מחובר: אין עונג גדול יותר מאכילה לאחר שובע, ולמרות זאת היא אסורה.

משפט פשוט: למרות העונג באכילה לאחר שובע, אכילה זו אסורה.

שאלה 8

א. המשפט הראשון – פשוט

המשפט השני – מורכב

המשפט השלישי – מחובר (מאוחה)

המשפט הרביעי – מורכב

- ב. 1. המשפט יוצא הדופן הוא המשפט השני, קשר לוגי של תכלית/מטרה.
2. הקשר הלוגי המשותף לשלושת המשפטים האחרים הוא סיבה ותוצאה.
- ג. המשפט הראשון – בעקבות המשפט השני – כדי המשפט השלישי – לכן המשפט הרביעי – משום ש
- ד. מחובר – קיים ריבוי טבעי וצורך בהאכלת הרבה פיות רעבים, ולכן האדם משתלט בצעדי ענק משולחי רסן על כדור הארץ.
- מורכב – האדם משתלט בצעדי ענק משולחי רסן על כדור הארץ מפני שקיים ריבוי טבעי וצורך בהאכלת הרבה פיות רעבים.

שאלה 9

- א. המשפט הראשון – שגם במידה מדודה של סלט ירקות טמון עונג (פסוקית מושא) המשפט השני – שהדרך להשגת אושר כרוכה בעבודה קשה ובמאמץ (פסוקית מושא) המשפט השלישי – למה יש למזון מקום חשוב בכל היבטי הקיום האנושי (פסוקית נושא) המשפט הרביעי – כיצד נקשרו באכילה גישות שונות (פסוקית מושא)
- ב. הפסוקית במשפט השלישי היא היוצאת דופן, ותפקידה התחבירי הוא פסוקית נושא. התפקיד התחבירי המשותף לשלוש הפסוקיות האחרות הוא פסוקית מושא.
- ג. 1. פסוקית מושא מורכבת – "אסונם של בני אדם נובע מן העובדה שהם ממעטים לשהות במנוחה בתוך חדר" פסוקית לוואי – שהם ממעטים לשהות במנוחה בתוך חדר
2. לטענת הפילוסוף פסקל, אסונם של בני אדם נובע מן העובדה שהם ממעטים לשהות במנוחה בתוך חדר.

שאלה 10

- א. 1. הביטוי המכליל במשפט הראשון – כל (אלה) הביטוי המכליל במשפט השני – חומרים הביטוי המכליל במשפט השלישי – אותות (הפורענות האקולוגית)
2. משפט ראשון – לוואי משפט שני – מושא משפט שלישי – נושא
- ב. 1. נושא.
2. במשפט הראשון "יש" משמשת כנשוא קיומי – נשוא המעיד על כך שמהו קיים (או לא קיים) בעולם. במשפט השני "יש" משמשת כנשוא מודאלי – נשוא המביע המלצה/דעה/כוונה של הדובר.

שאלה 11

- א. משפט מחובר
- האוכל נהפך ל"מזון" – איבר א'

המזון מכומת על פי כמות הפחמימות שבו, על פי כמות השומנים ועל פי מספר הקלוריות – איבר ב' (כולל)

הוא משועבד לכלכלה קטנונית ומלאת אשמה – איבר ג' (כולל)

חלקים כוללים:

על פי כמות, על פי כמות ועל פי מספר – תיאור כולל

קטנונית ומלאת – לוואי כולל

ב.

"מזון", מכומת, משועבד

הנשוא שבאיבר א', "מזון", הוא יוצא הדופן, מכיוון שזהו נשוא שמני, ואילו כל שאר הנשואים הם נשואים פועליים.

פרק שלישי – מערכת הצורות

שאלה 12

א. תזונה, יבין, משימה

ב. גזרת נחי ל"י/ה – גלויות, מיצוי, כפויות, הרשאה

גזרת נחי ל"א – מצויה, נשוי

ג. ו-ד-ע

2. תודעה, מידע, נועד, דעה

ד. בניין הפעיל, שורש ע-ו-ד

שאלה 13

בניין קל – לשוב, לשהות, לירות

בניין נפעל – להיגמל, להיוולד

בניין הפעיל – להועיל, להקנות, להניף

בניין התפעל – להסתודד, להתלוות

ב.1. מהולה

2. הבניין המשותף – הפעיל

מוליכה – שורש י/ו-ל-כ

משלות – שורש ש-ל-מ/ה

מלין – שורש ל-ו-נ

שאלה 14

א. בניין קל

ב. משקל קוּטל – יונק, רואה, חוטא

משקל קָטול – גדוש, טמון, קרוי

משקל קָטל – גדל, ישן, ער

ג. פועל מגזרת נחי ע"ו/י – ער

פועל מגזרת נחי ל"י/ה – רואה

פועל מגזרת נחי ל"א – חוטא

ד. אשן

ה. התעורר, עורר, נעור

שאלה 15

א. שם פעולה

ב. משקל קטול – תרגום גילוי

משקל הקְטָלָה – הבנה, הובלה

משקל קְטִילָה – כמיהה, שירה, פנייה

משקל קְטָלָה – חבלה, בטלה

משקל התקטלות – השתקפות, התחקות

ג. 1. התגלות

2. שיקוף

שאלה 16

א. 1. הקטנה

2. המילה יוצאת הדופן היא קטנטון – דרך תצורה של שורש ומשקל

שאר המילים נוצרו בדרך תצורה של בסיס וצורן

ב. 1. שורש ומשקל – בצר, מבצור, בצרון

בסיס וצורן – מבצורת, ביצורת

2. בצר – משקל קטל

מבצור – משקל מקטול

בצרון – משקל קטלון

3. מצבר, ביצור